

Waar staan we nu?

**Reflectie op het voorkomen van terrorisme-
financiering in de goededoelensector**

Voorwoord

Het thema terrorismefinanciering staat hoog op de politieke agenda. De sector wordt door het National Risk Assessment van het WODC gezien als “hoog risico”. Het gevolg is dat we moeten aantonen dat we ons bewust zijn van deze risico's, deze goed beheersen en dat het toezicht op onze sector goed geregeld is. Maar is onze sector “hoog risico”? Hoe groot is de kans dat goede doelen bewust of onbewust bijdragen aan financiering van terroristische activiteiten? In hetzelfde rapport van het WODC wordt ook aangegeven dat de kans dat onze sector betrokken is bij terrorismefinanciering ontzettend klein is. De reden dat we toch als hoog risico worden gezien, komt doordat de enkele keer dat er sprake is van terrorismefinanciering, de impact op onze samenleving erg groot is. Bijdragen aan een betere wereld is de kern van ons werk. Of het nu gaat om mensenrechten, gezondheid, welzijn, cultuur, natuur of klimaat. Dichtbij of ver weg.

We willen ons werk graag voortzetten zonder onnodige beperkingen. Vanzelfsprekend zijn we allemaal bereid de risico's op misbruik van onze organisaties voor ondermijnende praktijken zo klein mogelijk te laten zijn. Dat zagen we in het onderzoek dat het CBF heeft gedaan onder de Erkende Goede Doelen, waarvan de resultaten in deze publicatie worden gedeeld. En dat is ook de reden waarom we als Goede Doelen Nederland en CBF een seminar hebben georganiseerd over dit onderwerp. Het is goed dat we ons bewust zijn van de aanwezige risico's en dat we met elkaar nadenken over wat we kunnen doen en wat we nodig hebben om de risico's te beperken. Ook van het seminar op 28 oktober 2021 wordt kort verslag gedaan in deze publicatie. Wanneer we laten zien dat we vanuit onze zelfregulering risico's kennen en mitigeren, is overheidsingrijpen overbodig. Als brancheorganisatie en als toezichthouder van deze sector dragen we daar graag ons eigen steentje aan bij. We wensen je veel leesplezier.

Harmienke Kloeze
Directeur CBF

Margreet Plug
Directeur Goede Doelen Nederland

Colofon

Dit is een uitgave van Goede Doelen Nederland en het CBF, Toezichthouder Goede Doelen

Tekst Diederik van der Plas

Vormgeving Majorie Kool

Drukwerk Jubels bv

© 2021 CBF

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verklarende woordenlijst	6
Achtergrond	8
Regulering van de non-profit-sector in Nederland	14
Onderzoeksresultaten	20
Conclusies	28
Risico's verkleinen	32
Seminar	36

Verklarende woordenlijst

Deze publicatie over terrorismefinanciering en de goededoelensector bevat onvermijdelijk een heleboel afkortingen. Veel van de betrokken organisaties zelf hebben al een afkorting als naam en in de beleidsstukken worden ook nog eens veelvuldig afkortingen gebruikt. Mocht je op enig moment door de afkortingen de strekking van het verhaal kwijt zijn, raadpleeg dan bijgaande lijst:

ANBI	Algemeen Nut Beogende Instelling
Categorie A	Erkende Goede Doelen met baten minder dan EUR 100.000
Categorie B	Erkende Goede Doelen met baten tussen EUR 100.000 en EUR 500.000
Categorie C	Erkende Goede Doelen met baten tussen EUR 500.000 en EUR 2.000.000
Categorie D	Erkende Goede Doelen met baten meer dan EUR 2.000.000
CBF	Toezichthouder Goede Doelen
CIO	Interkerkelijk Contact in Overheidszaken
COCA	Checklist for Organisational Capacity Assessment
FATF	Financial Action Taskforce
FEC	Financieel Expertise Centrum
FIN	Vereniging van Fondsen in Nederland
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en OpsporingsDienst van de Belastingdienst
FIU-Nederland	Financial Intelligence Unit - Nederland
Goede Doelen Nederland	Brancheorganisatie van Erkende Goede Doelen in Nederland
Justis	Screeningautoriteit van het ministerie van Justitie en Veiligheid
KvK	Kamer van Koophandel
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NRA	National Risk Assessment
OM	Openbaar Ministerie
Partin	Branchevereniging voor het particuliere initiatief in ontwikkelingsamenwerking
Partos	Branchevereniging voor ontwikkelingsamen-

POCOB	werkingsorganisaties Parlementaire Ondervragingscommissie naar Ongewenste Beïnvloeding van maatschappelijke en religieuze organisaties in Nederland
SBF	Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie
VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag
Wet Bibob	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet MOT	Wet Melding Ongebruikelijke Transacties
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WTMO	Wet Transparantie Maatschappelijke Organisaties
WWFT	Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorisme

Achtergrond

Vanwege de toenemende aandacht voor terrorismefinanciering heeft het CBF onderzoek gedaan onder de Erkende Goede Doelen. Aanleiding is dat Nederland dit jaar wordt geëvalueerd door de *Financial Action Task Force* (FATF). FATF is de internationale waakhond op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering. Ze hebben standaarden ontwikkeld, gericht op het voorkómen van deze illegale activiteiten en stimuleren betere wet- en regelgeving bij nationale overheden. Nederland is een van de 39 leden van FATF en heeft zich daarmee verbonden aan de standaarden van FATF.

De Europese Unie is ook lid van FATF en heeft de standaarden omgezet in een aparte richtlijn voor haar lidstaten. Alle lidstaten moeten risicogericht beleid tegen terrorismefinanciering en witwassen voeren en een *National Risk Assessment* (NRA) uitvoeren. In Nederland voert het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) de NRA uit. In 2017 is een eerste rapport uitgebracht en in 2019 is een tweede rapport verschenen.¹

In deze risico-inventarisatie zijn non-profitorganisaties aangemerkt als een belangrijke risicofactor op het gebied van terrorismefinanciering. Tijdens de evaluatie door de FATF moet Nederland laten zien welke maatregelen zij heeft genomen om de risico's op witwassen en terrorismefinanciering te beheersen. Onderdeel daarvan is hoe Nederland omgaat met het verhoogde risico op terrorismefinanciering bij non-profitorganisaties.

Ruimte voor filantropie

Het onderzoek van het CBF laat zien dat het onderwerp terrorismefinanciering voor veel van de Erkende Goede Doelen 'ver van het bed' is. Slechts 11% van de Erkende Goede Doelen geeft aan belemmeringen te ervaren in de uitvoering van hun werk vanwege de wet- en regelgeving. Dit zijn met name organisaties actief in de sectoren 'internationale hulp en mensenrechten' en 'religie en levensbeschouwing'. Daarbij onder-

vinden de grotere goede doelen meer hinder dan de kleinere organisaties. Een verklaring is dat 32% van de grotere goede doelen actief is in hogrisicolanden, tegen 9% van de kleinere goede doelen.

De wet- en regelgeving werkt door in de operationele aspecten van goededoelenorganisaties. Zij ervaren extra administratieve lasten, vertragingen in het uitvoeren van betalingen of soms zelfs een onmogelijkheid om betalingen uit te voeren naar bepaalde landen. De toegang tot betaaldiensten wordt bemoeilijkt of soms zelfs uitgesloten. Vanwege de strikte handhaving en hoge boetes kijken banken en andere financiële dienstverleners extra strikt naar wie een rekening bij ze heeft, van wie deze rekeninghouders geld ontvangen en waaraan zij het geld besteden.² Ook zorgt het ervoor dat banken soms nieuwe klanten weigeren omdat die klanten in een bepaald risicoprofiel vallen (het zogenaamde 'de-risking'). Dit betekent dat de wet- en regelgeving en de strikte handhaving daarvan zorgt voor beperkingen in de uitvoering van het werk van goede doelen. De kaders voor beleidskeuzes worden hierdoor ingeperkt. Bijvoorbeeld in de keuze voor de landen waarin je actief wil zijn en voor wie je daar welke activiteiten uitvoert. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het nemen van maatregelen om risico's te beperken enerzijds, en ruimte willen laten aan de filantropie anderzijds.

Hoe ziet het speelveld van de non-profitsector eruit in Nederland en hoe vindt toezicht plaats?

1. <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/250>

2. <https://www.businessinsider.nl/na-ing-en-abn-amro-heeft-justitie-nog-een-bank-in-het-vizier-vanwege-gebrekkige-controle-op-witwassen/>

Hulporganisaties kunnen moeilijk geld overmaken door anti-terrorismeregels

NOS

Register tegen witwassen en terrorisme schaadt goede doelen

accountant

NBA-platform voor accountants en financiers

NIEUWS | 23 augustus 2021

Strengere regels rond terrorismefinanciering zitten hulporganisaties in de weg

Vf Vakblad fondsenwerving

Volkscrant: 'Strijd tegen witwassen brengt problemen voor goede doelen'

de Volkskrant

Jacht op fout geld brengt goede doelen in de problemen

De jacht op fout geld brengt non-profitorganisaties in de problemen. Sommige goede doelen kunnen zelfs amper meer een bankrekening krijgen.

Koen Haegens 21 oktober 2020, 05:00

AV ACCOUNTANCY vanmorgen

Rabobank moet Palestijnse hulpstichting accepteren om accountantsverklaring

ACCOUNTANCY, NIEUWS

3 september 2021 door Accountancy Vanmorgen

SCOPE
fintech solutions

Strengere witwasregulatie hindert bedrijven en goede doelen

Regulering van de non-profitsector in Nederland

Non-profitsector

Stichtingen en verenigingen

Toezicht & regulering:

- NCTV
- FIU-Nederland
- FEC
- Politie
- OM
- FIOD
- Burgemeesters
- Dienst Justis
- Raad voor Inlichtingen en Veiligheidsdiensten

Toepasselijke wetten (onder meer):

- Belastingwetten
- Strafrecht
- WTMO
- WWFT
- VN-Sancties
- Wet Bibob
- Wet MOT
- VOG

Instellingen van algemeen nut

ANBI's

Aanvullend toezicht & regulering:

- De ANBI-afdeling van de Belastingdienst controleert of instellingen met een ANBI-status voldoen aan de wettelijke vereisten.
- Ministeries en lokale overheden controleren of gesubsidieerde instellingen voldoen aan de subsidievoorwaarden.

Poortwachters: KvK, notarissen, banken, payment service providers, accountants

Filantropie

Goededoelenorganisaties, vermogensfondsen en kerken

Aanvullend toezicht & regulering:

- Voor fondsenwervende goede doelen: zelfregulering door het Erkenningstelsel met een onafhankelijke toezichthouder
- Voor goede doelen in ontwikkelingssamenwerking: Partos gedragscode en Partos-ISO-9001-kwaliteitsstandaarden
- Voor vermogensfondsen: FIN-Code Goed Bestuur en kwaliteitsstandaarden
- Voor kerken: CIO-gedragscode en kwaliteitsstandaarden

Regulering van de non-profitsector in Nederland

Een Venn-diagram

Dit Venn-diagram is een weergave van de non-profitsector in Nederland. Hoe dichtere een organisatie bij de kern van het Venn-diagram komt, hoe meer de organisatie past binnen de FATF-definitie van een non-profitorganisatie: *Een rechtspersoon die zich primair bezighoudt met het werven en verdelen van fondsen voor charitatieve, culturele, educatieve, sociale of gemeenschappelijke doeleinden, of voor het uitvoeren van andere typen 'goede werken'.*

Lagen van toezicht en regulering

Elke cirkel van het Venn-diagram kent zijn eigen vormen van toezicht en regulering. Bij iedere kleinere cirkel wordt een extra laag van toezicht en regulering toegevoegd. Het toezicht en de regulering van de buitenste cirkel (non-profitsector) zijn ook van toepassing op de middelste en binnenste cirkel. Hetzelfde geldt voor de regelgeving voor de ANBI's: die geldt ook voor de binnenste cirkel. Daarmee hebben organisaties in de binnenste cirkel te maken met het meeste toezicht en moeten ze voldoen aan de meeste regulering. Hoe dichtere bij de kern van het diagram, hoe meer regelgeving er van toepassing is.

ANBI

Met het verliezen van de ANBI-status verliezen zowel de organisatie als haar donoren hun belastingvoordeel. De ANBI-status is welbekend onder donoren (privaat en publiek) en is vaak een vereiste voordat ze besluiten tot een donatie.

Filantropie

De Erkenningsregeling is een speciale vorm van zelfregulering. Het is een samenwerking tussen brancheorganisatie Goede Doelen Nederland als vertegenwoordiger van een groot deel van de Erkende goededoelenorganisaties, de onafhankelijke Commissie Normstelling, en een onafhankelijke toezichthouder: het CBF. Goede Doelen met de CBF-Erkenning voldoen aan strenge kwaliteitsstandaarden, voldoen automatisch aan de ANBI-vereisten, zijn gekwalificeerd om geld te ontvangen van de Loterijen en fondsen, hebben eenvoudige toegang tot diensten van banken en *payment service providers*, en kunnen lid worden van Goede Doelen Nederland.

Vermogensfondsen en kerken hebben hun eigen brancheorganisaties: respectievelijk FIN en CIO. Beide hebben een zelfregulering opgezet met een gedragscode, Code Goed Bestuur en kwaliteitsstandaarden.

Goede doelen actief in ontwikkelingssamenwerking kunnen zowel de CBF-Erkenning als de Partos-ISO-9001-certificering hebben. Daarnaast ontvangen zij vaak subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarvoor ze moeten voldoen aan strikte subsidievoorwaarden (COCA-toets). Kleinere organisaties in deze branche kunnen zich aansluiten bij branchevereniging Partin, die verschillende diensten aanbiedt op gebieden zoals verantwoording, transparantie en voldoen aan wet- en regelgeving.

Poortwachters

De poortwachters van de non-profitsector hanteren strikte vereisten voordat een organisatie gebruik kan maken van hun essentiële diensten, die noodzakelijk zijn om te kunnen werken als non-profitorganisatie. De poortwachters moeten voldoen aan de Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiëren van Terrorisme (WWFT).

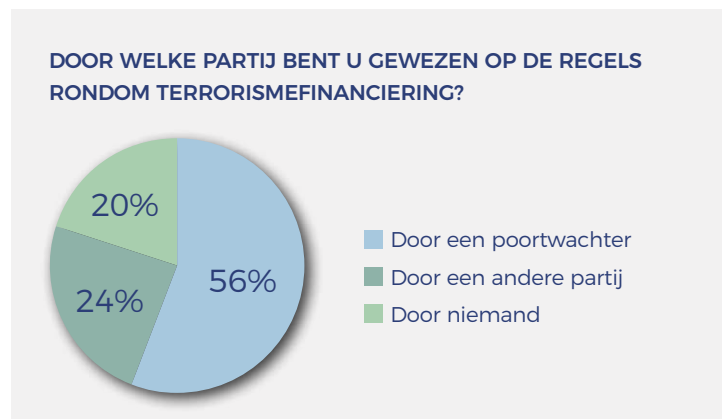
Onderzoeks- resultaten

Respons ruim 80%

- In mei 2021 heeft het CBF aan 618 Erkende Goede Doelen reflectievragen gesteld over terrorismefinanciering. Voor deze analyse hebben we de antwoorden van de 499 organisaties gebruikt die vóór 18 augustus 2021 hebben gereageerd. Dat is een responspercentage van 81%.

Positieve rol van de Erkenning

- 80% van de Erkende Goede Doelen geeft aan te zijn geweest op de regelgeving rondom terrorismefinanciering.
- Op de vraag welke partijen ze hebben gewezen op de regelgeving, geeft 56% van de Erkende Goede Doelen aan dat dit een zogenaamde poortwachter was: bijvoorbeeld de bank, de accountant of een financieel dienstverlener. 24% is alleen door een andere partij erop gewezen, bijvoorbeeld door het CBF, hun brancheorganisatie, een institutionele donor of de media.

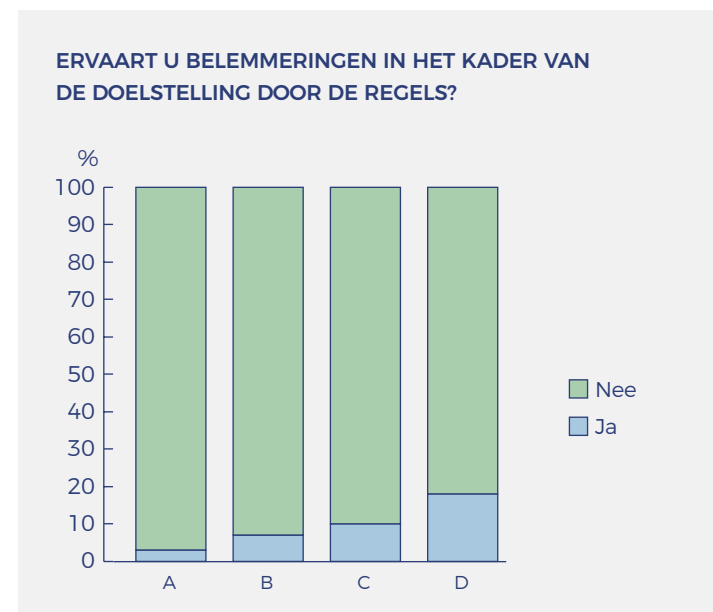
FIGUUR 1 (N = 499)

- Wanneer een goed doel op de regelgeving is gewezen, is in 38% (n = 147) van de gevallen gevraagd naar de CBF-Erkenning. Het hebben van de Erkenning heeft in 69% (n = 102) van deze gevallen een positieve rol gespeeld.

- Opvallend is dat slechts een kleine groep Erkende Goede Doelen aangeeft dat zij daadwerkelijk aanpassingen in hun werkwijze hebben doorgevoerd naar aanleiding van de aandacht voor terrorismefinanciering (15%; n = 57). Enkele voorbeelden van aanpassingen die worden genoemd zijn:
  - Verbeterde screening van partnerorganisaties;
  - Checken van grote gevers voordat een gift wordt geaccepteerd;
  - Integreeren van sanctiewetgeving in projectmanagement of risicomatrix.

Ontwikkelingsorganisaties en religieus geënte organisaties ervaren vaker belemmeringen

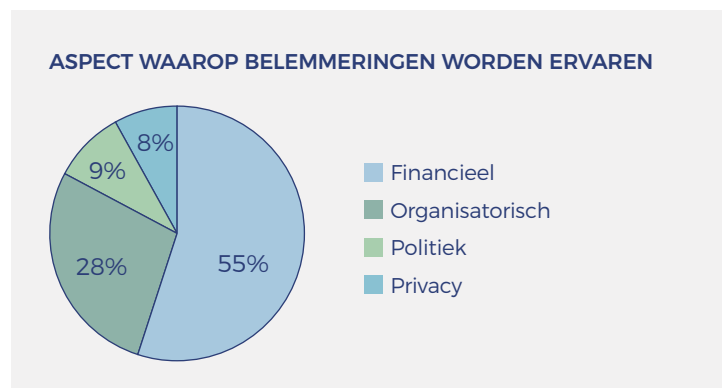
- Van alle respondenten geeft 11% (n = 54) aan dat zij belemmeringen ervaren bij de werkzaamheden voor de doelstelling als gevolg van de regelgeving. Het is opvallend dat dit percentage hoger is bij de grotere Erkende Goede Doelen dan bij kleinere: 18% in categorie D tegen 3% in categorie A (zie figuur 2).

FIGUUR 2 (N = 499)

Onderzoeksresultaten

- Bekijken we dit per sectorsegment, dan ervaren goede doelen in de sectoren 'Religie en levensbeschouwing' en 'Internationale hulp en mensenrechten' het vaakst een belemmering. Respectievelijk 32% en 16%.
- Zoals figuur 3 laat zien, ervaart men het vaakst belemmering op het gebied van de financiële dienstverlening (55%). Zo zijn overboekingen naar hoogrisicolanden soms vertraagd of helemaal niet mogelijk. Ook wordt genoemd dat *payment service providers* soms van de ene op de andere dag een rekening blokkeren. 28% geeft aan organisatorische belemmeringen te ervaren, zoals extra administratieve lasten om te voldoen aan strenge regelgeving. Vijf goede doelen noemen expliciet politieke belemmeringen omdat zij worden beperkt in hun beleidskeuzes door de regelgeving.

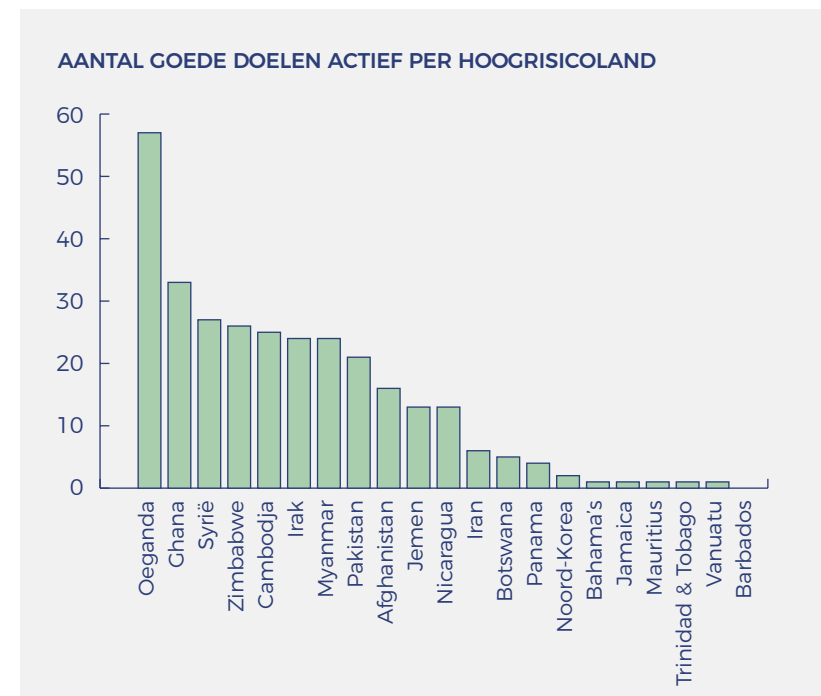

FIGUUR 3 (N = 60)

- Vanuit de praktijk weten we dat de perceptie over belemmeringen binnen een goededoelenorganisatie kan verschillen tussen personen en afdelingen. De een heeft er meer direct mee te maken dan de ander. Dit kan het beeld dat we met deze reflectievragen hebben opgedaan meer positief doen lijken dan dat het daadwerkelijk is. Dit omdat de perceptie afhankelijk is van wie de vragen binnen de organisatie heeft beantwoord.

Een op de vijf Erkende Goede Doelen heeft activiteiten in een hoogrisicoland

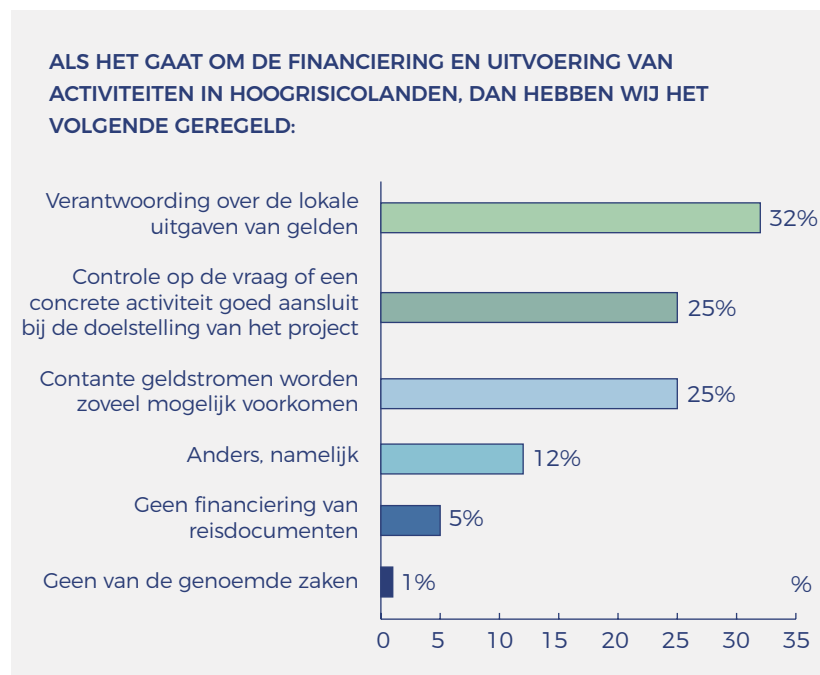
- 20% van de respondenten (n = 98) geeft aan actief te zijn in een hoogrisicoland. Dit percentage verschilt behoorlijk tussen grote en kleine goede doelen: 9% van de kleine goede doelen tegen 32% van de grote goede doelen is actief in hoogrisicolanden.
- Een mogelijke verklaring is dat grotere goede doelen meer capaciteit hebben om in de complexe situaties van hoogrisicolanden actief te zijn.
- Een derde van de Erkende Goede Doelen actief in een hoogrisicoland ervaart belemmeringen in het kader van de doelstelling. Daarnaast ervaart 5% (n = 21) van de goede doelen die niet actief zijn in een hoogrisicoland ook belemmeringen. Deze organisaties geven aan belemmeringen te ondervinden in het betalingsverkeer of vanwege extra administratieve lasten.
- Figuur 4 laat zien in welke hoogrisicolanden de Erkende Goede Doelen actief zijn.

FIGUUR 4 (N = 499)

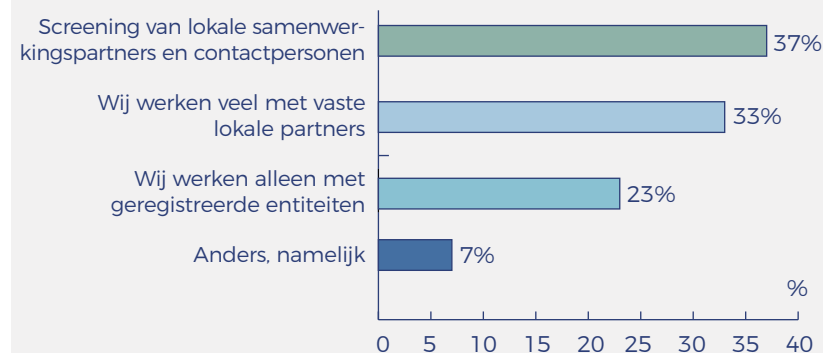
Organisaties die verhoogd risico lopen, hebben beheersmaatregelen genomen

- Wij hebben organisaties vervolgens gevraagd of zij zelf inschatten dat zij een verhoogd risico lopen als het gaat om mogelijke terrorismefinanciering. Opvallend is dat 16% van zichzelf dan aangeeft verhoogd risico te lopen. Dat is lager dan de 20% die actief is in een hoogrisicoland.
- Uit de toelichtingen blijkt dat sommige organisaties zichzelf niet als verhoogd risico zien, omdat ze aangeven dat er goede beheersmaatregelen zijn genomen. Zo wordt er bijvoorbeeld genoemd dat de risico's in de keten worden afgedekt (n = 7), dat er controle is van lokale partners en/of geldstromen (n = 5) of dat de lokale partner betrouwbaar is (n = 5). Een drietal organisaties ziet geen risico vanwege het soort activiteiten dat ze uitvoert of financiert.
- De organisaties die zichzelf als verhoogd risico inschatten, hebben in de regel ook maatregelen genomen om die risico's te beheersen. We hebben dit uitgevraagd voor de financiering en uitvoering van de activiteiten (figuur 5), en voor de samenwerking met partners (figuur 6).

FIGUUR 5 (N = 223)

WAT BETREFT SAMENWERKING MET LOKALE PARTNERS IN HOOGRISICOLANDEN, HEBBEN WIJ HET VOLGENDE GEREGLD:

FIGUUR 6 (N = 165)

Uitdagingen benoemd door goeddoelenorganisaties

- “Tot op heden is het ons nog altijd gelukt om als de ene bank transacties niet uitvoert, dit via een andere bank te doen. Maar het risico bestaat dat het beleid bij alle banken nog strenger wordt. Dan zouden we gedwongen worden om bijvoorbeeld met contant geld te werken of dubieuzere kanalen te gebruiken.”
- “De definitie en scope van het begrip terrorismefinanciering is continu in beweging en ook verschillend van het ene op het andere land. Het wordt in die zin steeds moeilijker om op sommige plekken projecten te financieren. Het is dus niet zozeer een uitdaging voor ons om daadwerkelijk financiering van terrorisme te voorkomen, maar wel om steeds te voldoen aan veranderende regelgeving op dit gebied, vooral waar dat gebruikt wordt om andere doeleinden te bereiken.”
- “Het is de vraag hoe op een praktische, pragmatische en kostenefficiënte manier om te gaan met de constant veranderende wet- en regelgeving en verhoogde compliancevereisten opgelegd door de wet en institutionele donoren.”
- “Donoren en andere instituties (banken) hanteren niet allemaal dezelfde regels en eisen. Dit maakt het extra complex om de regels na te leven.”

Conclusies

Zorgen voor de toekomst

De uitkomsten van het onderzoek wijzen erop dat met name de grotere Erkende Goede Doelen die in een internationale context actief zijn hinder ondervinden van de wet- en regelgeving rondom terrorismefinanciering. Hoewel uit dit onderzoek blijkt dat kleinere Erkende Goede Doelen minder vaak belemmeringen ervaren, zijn die cijfers mogelijk niet representatief voor de bredere goededoelensector.

Zo komen er regelmatig nieuwe aanmeldingen bij het CBF binnen van startende goededoelenorganisaties, die door de bank zijn doorgestuurd naar het CBF. Zij worden gevraagd om eerst een Erkenning aan te vragen, voordat ze een bankrekening kunnen openen. Deze goede doelen zijn niet in dit onderzoek meegenomen.

Gelet op de bredere maatschappelijke ontwikkelingen, is onze inschatting dat dit onderzoek het topje van de ijsberg laat zien qua organisaties die hinder ondervinden. Uit de toelichtingen van de goede doelen blijkt dat er zorgen zijn over de toekomst. Die zorgen liggen niet op het vlak van het voorkómen van terrorismefinanciering door de organisatie, maar gaan over het kunnen (blijven) voldoen aan veranderlijke regelgeving en striktere handhaving daarvan.

Deze beweging naar meer controle en handhaving staat op gespannen voet met ruimte laten voor filantropie. Voor deze ruimte is er vertrouwen nodig in de beheersmaatregelen die de sector zelf neemt. Dit onderzoek laat zien dat Erkende Goede Doelen die verhoogd risico lopen verschillende maatregelen hebben genomen om de risico's te beheersen. Dat neemt niet weg dat het belangrijk is om als sector alert te blijven op de risico's voor terrorismefinanciering. Het gaat dan binnen de groep Erkende Goede Doelen niet zozeer om het risico dat er bewust terrorisme wordt gefinancierd, maar wel de mogelijkheid dat een goed doel hiervoor wordt misbruikt.

Dialogoog en vertrouwen

Door het CBF-onderzoek hebben we beter zicht op waar we als sector staan. De resultaten laten ook zien dat het van belang is dat we elkaar (sector, overheid en financiële instanties) informeren over en inzicht geven in de belemmeringen die sommige wet- en regelgeving en de strikte handhaving daarvan met zich meebrengen. Er is echter meer nodig om ervoor te zorgen dat er genoeg bewegingsruimte blijft voor het werk van goede doelen. Kennis van het systeem van zelfregulering, de wijze waarop goede doelen omgaan met de risico's en het toezicht daarop zijn belangrijke ingrediënten voor dialoog en vertrouwen. Daar staan we nu.

Als startpunt voor deze dialoog hebben het CBF en Goede Doelen Nederland het seminar 'Geen ver-van-je-bed-show' georganiseerd om goede doelen bij te praten over het hoe en waarom van de strenge regels. Ook hebben we in kaart gebracht hoe de CBF-Erkenning de risico's op terrorismefinanciering vermindert. Dit overzicht en een verslag van het seminar leest u op de volgende pagina's.

A decorative graphic in the top-left corner of the slide. It consists of a grid of hexagons that are slightly offset from each other, creating a 3D effect. The color of the hexagons transitions from a light blue at the top to a bright green at the bottom. The pattern is partially cut off by the right edge of the slide.

Risico's
verkleinen

Hoe vermindert de CBF-Erkenning de risico's op terrorismefinanciering?

Met de CBF-Erkenning verkleinen we op drie manieren de kans dat terrorismefinanciering voorkomt bij Erkende Goede Doelen:

- 1. Het creëren van een groep laagrisico-organisaties (de Erkende Goede Doelen);**
- 2. Periodieke toetsingen om goededoelenorganisaties alert te maken op (rest)risico's;**
- 3. Contact en kennisuitwisseling met belangrijke stakeholders over hoe zij de Erkenning kunnen gebruiken bij hun risicobeheersing.**

We zorgen daarvoor met de strenge kwaliteitseisen van de Erkenningsregeling – opgesteld door de onafhankelijk Commissie Normstelling – waarop het CBF de Erkende Goede Doelen periodiek toetst. Brancheorganisatie Goede Doelen Nederland ondersteunt de goede doelen in hun werk en zorgt voor een sterke vertegenwoordiging van de sector in contact met de overheid. Concreet betekent dit:

Ad 1: een groep laagrisico-organisaties creëren

- We toetsen op coherentie tussen missie, doelstellingen, activiteiten en bestedingen. Met andere woorden: Erkende Goede Doelen hebben een logisch verhaal waarom activiteiten plaatsvinden.
- We toetsen de interne controlemechanismen en de terugkoppeling van bestedingen en activiteiten. Erkende Goede Doelen kunnen uitleggen hoe ze zelf controleren dat er lokaal niet iets anders gebeurt dan was afgesproken.
- We toetsen de verantwoordings met speciale aandacht voor de (controle)verklaring bij de verslaglegging. We bekijken welke regelingen een organisatie heeft getroffen, zodat ze zicht heeft op wat er met iedere euro gebeurt.
- We toetsen op onafhankelijkheid, integriteit en stabiliteit van het bestuur en de raad van toezicht, zodat goed intern toezicht bij Erkende Goede Doelen wordt bevorderd.
- We toetsen het integriteitsbeleid en de meldingsprocedures, zodat iedere organisatie aanspreekbaar is op grensoverschrijdend gedrag. Het CBF heeft een eigen meldpunt integriteit voor goededoelenorganisaties.
- We toetsen op transparantie van het bovenstaande. Iedere belanghebbende kan zelf nagaan bij een Erkend Goed Doel of het verhaal klopt.

Ad 2: alertheid op (rest)risico's

- We agenderen het risico van terrorismefinanciering in de goededoelen-sector door onderzoek te doen onder de Erkende Goede Doelen en de resultaten te delen met de sector en belangrijke stakeholders.
- We identificeren organisaties die werkzaam zijn in hoogrisicolanden (op basis van de EU-sanctielijst) of in gebieden die zij zelf als hoog risico inschatten, zoals grensregio's of (voormalige) conflictgebieden; deze organisaties stellen we aanvullende vragen.
- Het CBF maakt bij de toetsing een risico-inschatting bij organisaties of zij op basis van hun activiteiten verhoogd risico lopen op terrorismefinanciering. Voorbeelden hiervan zijn: traumaverwerking in (voormalige) conflictgebieden, hulpgoederen brengen en veel werken met contant geld.
- Bij geïdentificeerde organisaties vraagt het CBF in het toetsingsgesprek door op de risico's die de organisatie zelf ziet en hoe zij die beheerst. Dit kan leiden tot afspraken om verbeteringen door te voeren in de werkwijze van de organisatie.

Ad 3: stakeholders informeren

- We nemen deel aan het 'Ronde Tafel overleg terrorismefinanciering en stichtingen' van het ministerie van Financiën. Onderdeel hiervan is dat wij input hebben gegeven voor het Factsheet³ van het ministerie.
- We werken samen met Human Security Collective bij de opzet van een informatiewebsite van de bankensector gericht op goededoelen-organisaties. Het doel hiervan is het verbeteren van informatie over en toegang tot de dienstverlening van banken en betaalsystemenproviders.
- We onderhouden nauw contact met banken en geven presentaties aan hun compliance-afdelingen over de inhoud van de Erkenningsregeling. We benadrukken daarbij de relevantie van de CBF-Erkenning als risico-verlagende factor.
- We werken samen met het ANBI-team van de Belastingdienst bij de handhaving van de ANBI-criteria en op het gebied van kennisuitwisseling. Dit is vastgelegd in een convenant met de Belastingdienst.
- We verzamelen en analyseren sectordata om inzicht te geven in trends en ontwikkelingen binnen de goededoelensector. Zo hebben we onlangs middels *machine learning* het ANBI-bestand beter in kaart gebracht.

3. <https://www.cbf.nl/uploads/publications/factsheet-risico-op-misbruik-npos.5afdb7.pdf>

Seminar
28 oktober 2021

Geen ver-van-je-bed-show: bijgepraat worden over het hoe en waarom van de strenge regels

Sprekers

Juliette Grimbergen, Host

Harmienke Kloeze, Directeur CBF, Toezichthouder Goede Doelen

Lia van Broekhoven, Directeur Human Security Collective

Gosse Bosma, Secretaris SBF (Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie)

Rob van 't Oever, Global Head of Intelligence (Security & Integrity Management) ABN AMRO

Diederik van der Plas, Data-analist CBF, Toezichthouder Goede Doelen

Simone Groenendijk, Directeur Trees for All

Arnoud de Jong, Adviseur anti-terrorismedinanciering namens ZOA

Erik Boerrigter, Directeur Partin

Koos de Bruijn, Advocay manager Partos

Margreet Plug, Directeur Goede Doelen Nederland

Aan het seminar namen 126 mensen deel. Een groot deel hiervan was werkzaam bij een internationaal opererende organisatie.

Het onlineseminar over de ontwikkelingen rondom het voorkómen van terrorismefinanciering en witwassen en hoe dit ook goede doelen raakt, voorzag duidelijk in een behoefte. Het doel was goede doelen bewust te maken van wat er speelt en te inventariseren waar de informatiebehoefte ligt. Veel goede doelen herkenden zich in de problematiek dat regelgeving van overheid en banken wordt aangescherpt, waardoor het bijvoorbeeld erg moeilijk kan zijn om geld over te maken naar partnerorganisaties in buitenlandse risicogebieden.

Uit de antwoorden op de Mentimetervraag over de verwachting over dit seminar, gaven veel mensen aan dat ze deelnamen om kennis op te halen over de wirwar van regels en inzicht te krijgen in risico's.

Perspectief vanuit wet- en regelgeving

Lia van Broekhoven, directeur van Human Security Collective, gaf informatie over de Europese regelgeving en de FATF-evaluatie (Financial Action Taskforce). Zij lichtte toe hoe belangrijk de FATF-evaluatie is voor Nederlandse goede doelen. De FATF heeft standaarden ontwikkeld ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering waar aangesloten landen, waaronder Nederland, aan moeten voldoen. Op dit moment is de voorbereiding van de Nederlandse evaluatie in volle gang. Lia benadrukt hoe belangrijk het is dat de FATF, in de gesprekken met Nederlandse vertegenwoordigers (waaronder SBF, Goede Doelen Nederland en het CBF), overtuigd wordt van de goede wijze waarop een aantal zaken in Nederland is georganiseerd. Samenwerking onderling, goed overleg met het ministerie van Financiën, duaal toezicht (Erkenning en ANBI) en de rol van zelfregulering zijn hierin kernbegrippen. Lia ziet dat fondsenwervende organisaties die activiteiten willen financieren in risicolanden belemmeringen ondervinden om hun bankzaken onder te brengen. Met name ontwikkelings Samenwerkingsorganisaties ervaren dat steeds meer informatie vertrekt worden aan banken die allerlei clausules hanteren in bankcontracten.

Gosse Bosma, secretaris Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF), verduidelijkte de geschiedenis van het 'Veiligheidsdossier', dat in 2017 in het regeerakkoord werd genoemd. Dit dossier, over de 'ongewenste beïnvloeding van maatschappelijke organisaties door geldstromen uit onvrije landen', dreigde te leiden tot een publicatieverplichting van grotere donaties voor goede doelen. Dit raakt direct aan het vertrouwen tussen donateur en goed doel. SBF heeft die verplichting kunnen voorkomen.

Perspectief vanuit de banken

Namens ABN AMRO sprak Rob van 't Oever, Global Head of Intelligence over de manier waarop de banken de compliance invullen. Alleen ABN AMRO heeft al 4.000 mensen in dienst die rekeninghouders en geldstromen controleren. Een vraag waar veel organisaties mee zaten, is hoe je je bank kunt overtuigen de transactie uit te voeren. Grote organisaties hebben vaak een eigen accountmanager, maar een kleine organisatie heeft die niet. Die moet steeds opnieuw een medewerker zien te overtuigen. Lia van Broekhoven gaf vervolgens aan dat er samengewerkt wordt met de Nederlandse Vereniging van Banken om volgend jaar een portal te lanceren waar praktische informatie voor non-profitorganisaties over bankzaken en regelgeving te vinden zal zijn.

Onderzoek CBF

Daarna deed Diederik van der Plas, data-analist bij het CBF, verslag van het onderzoek onder Erkende Goede Doelen in het kader van de jaarlijkse Check en Reflectie. Daarin werden vragen gesteld over kennis over terrorismefinanciering, controlemechanismen en belemmeringen die goede doelen ervaren. Gemiddeld 11% ervaart belemmeringen met overmakingen, maar de verschillen tussen kleine en grote Erkende Goede Doelen zijn groot: 4% in categorie A tot 34% in categorie D. En steeds vaker blijken nieuwe organisaties geen bankrekening te kunnen openen.

Perspectief vanuit goede doelen

Simone Groenendijk, directeur van Trees for All, en Arnoud de Jong namens ZOA, gingen in op de belemmeringen en deelden hun ervaringen. Trees for All screent continu alle samenwerkingspartners. Dat vergt behoorlijk veel tijd en energie. ZOA ervaart bijvoorbeeld veel moeite om

geld over te maken naar Syrië. Als de ontvanger geïdentificeerd moet worden, kom je in de knel met privacy en mensenrechten. ZOA hanteert zelf al strikte regels, maar loopt toch af en toe nog tegen problemen aan. Je kunt vaak niet om buitenlandse banken heen, en die kunnen ook dwarsliggen.

Paneldiscussie met brancheorganisaties en toezichthouder

Het seminar werd afgesloten met een paneldiscussie. Daaraan namen deel: Diederik van der Plas, Erik Boerrigter, Koos de Bruijn en Margreet Plug. Aan de orde kwam onder andere dat je graag gebruik wilt maken van alle moderne digitale middelen, maar dat je soms wordt teruggeworpen op ouderwetse, contante, houtje-touwtje-middelen omdat de benodigde registraties niet rondkomen.

Er was ook wel iets positiefs te melden: je komt weliswaar belemmeringen tegen, maar je krijgt ook beter zicht op hoe de 'keten' werkt. De Handreiking Integriteitsbeleid en de Erkenningsnormen kunnen daarbij ook helpen. Partos heeft een eigen sectorspecifieke ISO-certificering: Partos 9001.

Er blijkt behoefte te zijn aan een kennisbank met up-to-date-informatie en praktische tips, zodat niet elke organisatie zelf het wiel hoeft uit te vinden. Daar zullen CBF, Goede Doelen Nederland, Partos en Partin zich over buigen. Ook zullen we naar aanleiding van de vragen en opmerkingen bekijken of een volgend seminar/informatiebijeenkomst gewenst is om meer de diepte in te gaan rondom dit onderwerp. Sowieso zullen de hierboven genoemde partijen samenwerken om te kijken welke volgende stappen moeten worden genomen om praktische informatie ter beschikking te stellen aan goede doelen over dit onderwerp.

Alle Erkende Goede Doelen en deelnemers van het seminar ontvangen deze publicatie per mail. Andere geïnteresseerden kunnen deze publicatie bekijken op de website van het CBF en Goede Doelen Nederland. De brancheorganisaties en het CBF kijken naar een vervolg op basis van de input die uit dit seminar naar voren is gekomen.

Voor meer informatie over deze publicatie, mail naar Diederik van der Plas: d.vanderplas@cbf.nl.

Goede Doelen
Nederland
brancheorganisatie